

Dr Pauša Pavlek,
Poljoprivredni fakultet, Zagreb

TIPOVI KRSTAVACA KORNİŠON I NEKE NJIHOVE GOSPODARSKE KARAKTERISTIKE

Često u proizvodnji dolazi do zabune kada se podrazumijeva da je kornišon sorta krstavaca. Međutim, kornišon je skupni naziv za niz sorata namijenjenih za preradu. Zajednička im je karakteristika što su u tehnološkoj zriobi sitni, odnosno uski, premda ima manje ili više sortnih odstupanja.

Tokom tri godine sam ispitivala nekoliko sorata kornišona i to:

Chornichon de Paris (provenijenca Zagreb, Zavod za vrtlarstvo)

Vorgebirge (provenijenca Zagreb, Zavod za vrtlarstvo)

Cornichon de Bourbonne (provenijenca Francuska)

Cornichon de Toulouse (provenijenca Francuska)

Cornichon fin de Meaux (provenijenca Francuska)

Kod svih sorata sam ispitivala:

1. dužinu vegetacionog perioda
2. glavne morfološke osobine ploda u tehnološkoj zriobi
 - a) dužinu
 - b) širinu
 - c) boju

Osim toga, kod Pariškog kornišona je tokom vegetacije mjereno prirod po frakcijama (3 — 4 frakcije obzirom na dužinu ploda) te je određeno koliko od ukupne berbe otpada na pojedine frakcije izraženo u%:

a) po veličini ploda

b) po težini ploda

U 1961. i 1962. godini prirod je razdijeljen na tri frakcije: I — od 5 — 7 cm, II — od 7 — 9 cm i III — od 9 — 12 cm.

U 1963. godini prirod je razdijeljen na 4 frakcije plodova (po dužini): I — od 3 — 6 cm, II — od 6 — 9 cm, III — od 9 — 12 cm, IV — preko 12 cm.

Ispitivanje je provedeno na pokusnom polju Zavoda za vrtlarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu.

Tokom svih godina ispitivanja krstavci **Pariški kornišon** su sijani između 10. i 15. V na gnojeno tlo (oko 400 mtc/ha) a pretkultura je bio grašak (mrkva).

Tokom ispitivanih godina 1961. i 1962. bilo je od 19 — 23 berbe. Berba je počela krajem srpnja, a trajala je sve do početka treće dekade rujna. Prema tome, dužina vegetacije od nicanja do zadnje berbe je iznosila oko 4 mjeseca, a od nicanja do prve berbe dolazi za nešto preko 2 mjeseca. Na tabelama vidimo rezultate dobivene od ukupne berbe u toku dvije godine.

Tabela 1 — Količina u % pojedinih frakcija u kg i komadima

Dužina ploda u cm	% kg	% komada
5— 7	28,0	55,5
7— 9	35,2	30,5
9—12	33,6	12,8
otpad	3,2	1,2
	100,0	100,0

Tabela 2 — Odnos dužine i širine pojedinih frakcija

od 5 — 7 cm	od 7 — 9 cm	od 9 — 12 cm
6,2 × 2,3	7,9 × 2,94	9,9 × 3,94

Na tabeli 1. se vidi da je odnos pojedinih frakcija, izražen u težini, bio u korist II frakcije, ali je zato izražen u broju plodova preko 50% otpalo na I frakciju.

Dvogodišnji rezultati s Pariškim kornišonom su ukazali da je ta sorta vrlo osjetljiva na veće kolebanje klimatskih prilika, specijalno topline, te čim nastupe više temperature sa sušom dolazi do ubrzanja prisilnog dozrijevanja, a to uvjetuje deformaciju plodova.

Hladno vrijeme u doba dozrijevanja plodova može da djeluje slično, tj. razvijaju se deformirani plodovi.

Nepovoljni uvjeti djeluju na skraćivanje vegetacije, pa dolazi do ubrzanja sazrijevanja sjemena.

Da se radi o deformaciji plodova uzrokovanoj vanjskim faktorima, a ne o lošem i nesortnom sjemenu, poznaje se po slijedećem:

Ako uzdužni presjek deformiranog ploda pokazuje da su sjemene opne počele otvrdnjavati — znak je početka fiziološke zrelosti sjemena.

Čim se vanjski uvjeti promijene i postanu povoljni za razvoj plodova gubi se deformacija plodova kao i ubrzana fiziološka zrelost sjemena.

U 1963. god. 11. svibnja su posijani krastavci Pariški kornišon. Te godine, zbog jednakomjernijih klimatskih uvjeta nije bilo praktički deformiranih plodova kao 1962. godine. Berba je počela ranije 9. VII, a trajala je do 14. X s ukupno 27 berbi. U toj godini od sjetve sjemena do prve berbe proteklo je oko 2 mjeseca (sjetva 11. V — prva berba 9. VII).

Prirod je razdijeljen na 4 frakcije plodova (po dužini).

Rezultate vidimo na tabeli broj 3.

Tabela 3

Dužina ploda	% kg	% komada
od 3— 6 cm	21,8	51,6
od 6— 9 cm	47,7	39,0
od 9—12 cm	27,8	8,2
preko 12 cm	2,7	1,2
	100,0	100,0

Tabela 4 — Odnos dužine i širine pojedinih frakcija

od 3—6 cm	od 6—9 cm	od 9—12 cm	preko 12 cm
5,1 : 1,8	7,2 : 2,6	10,3 : 3,6	13,1 : 4,8

Na tabeli br. 3 vidimo odnos pojedinih frakcija, izražen u težini, a bio je sličan kao i u prošim godinama ispitivanja. Po broju plodova najveći postotak otpada na prvu frakciju, a najmanji na treću.

Plod je zelene boje s mnogo bradavica.

Vorgebirge — u tehnološkoj zriobi plodovi su, u usporedbi s Pariškim kornišonom, kod jednake dužine tanji (I frakcija $5,5 \times 1,5$, II frakcija $7,5 \times 2,0$, III frakcija $10,3 \times 3,0$). Plod ima vrlo mnogo svježih bradavica. Boja mladih plodova je mahunasto-zelena. Manje je osjetljiv na nagle promjene temperature negoli Pariški kornišon. Dužina vegetacije mu je jednaka kao i Pariškog kornišona.

Ostale sorte su ispitivane kraj Koprivnice (Stari Breg — ekonomija Industrije »Podravka«) u toku jedne godine.

Sjeme je nabavljeno iz Francuske (provenijenca Tezier Frères / Valence sur Rhône).

Rađeno je sa sortama:

1. Cornichon de Bourbonne (No. 216998)
2. Cornichon de Toulouse (94890)
3. Cornichon Vert petit de Paris (213370)
4. Cornichon fin de Meaux (236027)

Sve sorte su posijane relativno kasno, tek 18. VI 1962., jer je svibanj i prva polovica lipnja bila hladna. Da bi se ubrzalo nicanje (zbog kasnije sjetve) sjeme je tretirano sa 2% octenom kiselinom u toku 24 sata i počelo je nicati već 20. VI 1962.

Svrha tog ispitivanja je bila da se ustanove morfološke karakteristike ispitivanih sorata.

Cornichon de Bourbonne — U tehnološkoj zriobi plodovi su tanki i dugi, tamnozeleno boje, sa mnogo bradavica.

Bradavice su slabo izražene. Tehnološki mladi plodovi prosječne su dužine oko 15 cm, a širine 2 cm. U kasnijem porastu ne rastu mnogo u dužinu, nego više u širinu.

Nešto zreliji, ali još uvijek u tehnološkoj zriobi, plod krastavaca postaje u donjem dijelu svjetliji, u tom stadiju je dugačak 17 — 18 cm, a širok 3,5 — 4 cm.

Cornichon de Toulouse — Plodovi su slični Pariškom kornišonu. U tehnološkoj zriobi u gornjem dijelu — kraj peteljke je tamnozeleno boje, a u donjem dijelu je svjetliji.

Dužina ploda je između 7,5 — 8,5 cm, a širina 2 — 2,3 cm.

Bradavice su velike s izraženim crnim, jako uočljivim žaokama.

Cornichon vert petit de Paris — Plodovi su slični Pariškom kornišonu. U gornjem dijelu kraj peteljke plod je tamnije zelene boje, a u donjem dijelu svjetliji. Veličina ploda se kreće u tehnološkoj zriobi od $7 \times 1,5$ cm, $10,5 \times 5$ i $21,0 \times 3,5$ cm. Iz tih nekoliko podataka se vidi da ima užih a dužih primjeraka, te kraćih i debljih. Neki primjerci imaju više, a neki manje bradavica sa crnim žaokama.

Cornichon fin de Meaux — U tehnološkoj zriobi plodovi su tanki i dugi, svjetlije zelene boje. Imaju razvijene bradavice i dosta izražene crne žaoke. Veličina ploda se kreće srednje od $11,5 — 14 \times 2 — 3,5$ cm. Čim su plodovi mlađi tim su tanji. U kasnijem porastu razvijaju se više u širinu.

Kod Pariškog kornišona izračunata je za pojedine frakcije srednja i vjerojatna pogreška dužine i širine ploda (u mm). Kako za ostale sorte podaci o dužini i širini nisu određeni varijaciono-statistički, to imaju orijentacionu vrijednost.

Krastavci Kornišon

Srednja i vjerojatna pogreška dužine i širine ploda (mm)

Godina	F r a k c i j e					
	5—7		7—9		9—12	
	Duž. ploda M + m	Šir. ploda M + m	Duž. ploda M + m	Šir. ploda M + m	Duž. ploda M + m	Šir. ploda M + m
1961.	61,66+0,563	21,34+0,320	78,38+0,597	28,34+0,283	97,30+0,622	36,56+0,427
1962.	61,72+0,656	23,54+0,363	81,16+0,646	30,10+0,421	100,78+0,698	40,61+0,559
1963.	3—6		6—9		9—12	
	51,00+0,700	18,16+0,229	71,97+0,706	25,25+0,306	103,25+0,901	36,84+0,514

SAŽETAK

Kako su kornišoni skupni naziv za niz sorata namijenjenih za preradu, ispitali smo u toku tri godine neke sorte toga tipa (Pariški kornišon, Vorgebirge, Burbonski kornišon, Tuluški kornišon, Cornichon fin de Meaux). Kod svih sorata ispitivano je: a) dužina vegetacije, b) neke morfološke karakteristike ploda (dužina, širina, boja).

Osim toga, kod Pariškog kornišona je mjereno prirodno tokom vegetacije po frakcijama (3—4 frakcije obzirom na dužinu ploda) te je određeno koliko od ukupne berbe otpada na pojedine frakcije (rezultate vidimo na tabeli 1. i 2.).

SUMMARY

Considering that the small cucumbers is a collective term for a serious of varieties intended for processing, we have been examining during three years several varieties of this type («Pariški kornišon», «Vorgebirge», «Burbonski kornišon», «Tuluški kornišon», «Cornichon fin de Meaux»). In all these varieties were examined the length of the growing season and some morphological characteristics of the fruit (length, breadth, colour).

In addition, in the variety «Pariški kornišon» was measured the yield during the growing season according to fractions (3 — 4 fractions with respect to the length of the fruit) and determined was the distribution of the total harvest yield over the individual fractions (results presented in Tables 1 and 2).

LITERATURA

1. **Aprobacija na zelenčukovite kulturi.** Pod redakcijom akad. Hriste Daskalova i Naiča Atanasova. Akademija na seljskostatopanskite nauki, Sofija 1966.
2. **Odmianoznawstwo warzywne.** Prace zbiorowa pod redakcije naukova prof. Dr. E. Chrobocarka Panstwowe wydawnictwo rolnicze i lesne Warszawa, 1965.
3. **Tavčar A.:** Biometrika u poljoprivredi, Zagreb 1946.